

оброблятися швидко та справедливо, і незалежний огляд будь-яких відмов має бути доступний); 6. Витрати (фізичні особи не повинні стримуватися від запитів на інформацію за рахунок великих витрат); 7. Відкриті зустрічі (наради державних органів повинні бути відкритими для громадськості); 8. Розкриття має перевагу (закони, які не відповідають принципу максимального розкриття інформації, повинні бути змінені або скасовані, ефективний закон про свободу інформації буде включати вичерпний перелік винятків, які гарантують, що інформація не буде розкрита, якщо це призведе до невинуватної шкоди); 9. Захист викривачів (особи, які оприлюднюють інформацію про неправомірні вчинки, повинні захищатися)».

Впровадження зазначених принципів в національне законодавство про свободу інформації сприятиме забезпеченню стійкої демократії в Україні.

Література

1. International standards: Right to information. URL: <https://www.article19.org/resources/international-standards-right-information/>

УДК 343.84 (043.2)

Коломієць Н.В., д.ю.н.,
Чернігівський національний технологічний університет,
м. Чернігів, Україна

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ УМОВНО-ДОСТРОКОВОГО ЗВІЛЬНЕННЯ ДО ОСІБ, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Довічне позбавлення волі - один із видів кримінального покарання, найвища міра покарання в нашій державі, що в свій час замінила собою смертну кару. Полягає у тому, що особа яка вчинила злочин позбавляється волі на строк від набрання вироком суду законної сили до біологічної смерті засудженого. Заміна такого виду покарання, як смертна кара на довічне позбавлення волі безпосередньо пов'язана зі шляхом України в бік реформації, вдосконалення та гуманізації законодавства. Багато кому відомо, що рух в цьому напрямку почався ще в 1985 році, коли був прийнятий протокол №6 до Європейської конвенції про захист прав та основоположних свобод в якому дозволялося застосування смертної кари в окремих випадках. Згодом, на заміну цьому протоколу у 2003 році було прийнято новий - №11, яким застосування смертної кари було заборонене з будь-яких умов [1].

Продовжуючи рух в напрямку встановлення реформ, доцільно розглянути важливе питання, яке безпосередньо стосується застосування

умовно-дострокового звільнення для осіб засуджених до довічного позбавлення волі. Чи доцільно застосовувати умовно-дострокове звільнення для осіб засуджених до довічного позбавлення волі?

Це питання постає в зв'язку з тим, що особи засуджені до довічного позбавлення волі відповідно до ст. 87 Кримінального кодексу України (далі - КК України) мають можливість розраховувати тільки на помилування з боку Президента, яке здійснюється лише до індивідуально визначеної особи [2]. Тобто, на сьогодні єдиною можливістю у осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, бути звільненим від подальшого відбування покарання, є право, відповідно бути помилуваним. В такому випадку, помилування засудженого здійснюється у вигляді заміни довічного позбавлення волі на позбавлення волі на строк не менше двадцяти п'яти років.

Як приклад, в інших країнах світу мінімальна кількість років відбуття покарання в в'язниці для отримання можливості звільнення від довічного позбавлення волі становить: Німеччина - 15, Франція - 18, Фінляндія - 12, Швейцарія - 15, Швеція - 10 років.

Беручи до уваги той факт, що реальної можливості на звільнення у осіб засуджених до довічного позбавлення волі немає, а це порушує безліч міжнародних стандартів та безпосередньо мету такого виду покарання, як довічне позбавлення волі встановлену КК України: «Покарання має на меті не тільки кару, а й виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами» [2]. Адже особа, котра зробила помилку в житті, повинна мати можливість виправитись через процес позитивних змін, які повинні відбуватися в його особистості та в кінцевому стані привести до самокерованої правової поведінки, але на нашу думку процес виправлення особи засудженої до довічного позбавлення волі є фіктивним. Більшість осіб, які засуджені до довічного позбавлення волі не розуміють навіщо їм виправлятися, коли немає шансів вийти на свободу.

Для підтвердження безпосереднього порушення з боку держави ми можемо звернутися до Рекомендації Кабінету Міністрів Ради Європи «Про умовно дострокове звільнення», де в загальних принципах, пункті 4а вказується: «Чтобы уменьшить неблагоприятные последствия лишения свободы и способствовать к возвращению заключенного в общество на условиях, гарантировавших бы безопасность общества, условно-досрочное освобождение должно быть по закону доступным каждому заключенному, в том числе лицам, осужденным к пожизненному лишению свободы» [3].

Також, не потрібно забувати про те, що після тривалого періоду відбування покарань, відбувається глибока соціальна дезадаптація особи. Якщо звернути увагу на людей, які вийшли з в'язниці відбувши покарання значного строку, то можна побачити, що більшість з них повертається до

злочинності та згодом потрапляє в місця позбавлення волі знову. Такі випадки можна пояснити тим, що за весь довгий період перебування поза суспільством, людина не знає як себе поводити в ньому, вона звикла до порядків місць де вона відбувала покарання, а також зіштовхується з різного виду соціальними бар'єрами.

Враховуючи порушення міжнародних стандартів з боку держави та соціальну дезадаптацію особи не потрібно забувати про кошти, які виділяються з державного бюджету на утримання осіб, які засуджені до довічного позбавлення волі і в нашому випадку це великі суми, які при запровадженні системи умовно-дострокового звільнення для осіб засуджених до довічного позбавлення волі могли б бути інвестовані в економіку для підсилення рівня економічного розвитку та боротьби з кризовою ситуацією яка виникла на даний момент в Україні.

Отже, застосування умовно-дострокового звільнення для осіб засуджених до довічного позбавлення волі є раціональним та правильним кроком в напрямку країн Європи та гуманізації законодавства. Застосування умовно-дострокового звільнення для осіб, які засуджені до довічного позбавлення волі в першу чергу підніме соціальні стандарти, усуне порушення законодавства з боку держави, підніме рівень життя осіб засуджених до довічного позбавлення волі, зможе значною мірою зменшити соціальну дезадаптацію осіб та допоможе з заощадженням коштів, які витрачаються з державного бюджету, також в наслідок застосування умовно-дострокового звільнення для осіб засуджених до довічного позбавлення волі не буде втрачатися частина мети покарання встановлена ст. 87 КК України, адже покарання має на меті не тільки кару, але й вправлення.

Література

1. Конвенція про захист прав і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 10.11.2019).
2. Кримінальний кодекс України: в редакції від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. (дата звернення: 10.11.2019).
3. Рекомендація N Rec (2003) 22 Комітета міністрів Союзу Європи державам-членам «Об условно-досрочном освобождении» от 24.09.2003 г. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_665 (дата звернення: 10.11.2019).